

אח, איזו טרגדיה!

מעבר לחצות (מוגרבי, תל אביב, ארצות-הברית) — בסרט הזה יש כליכך הרבה טרגדיות, עד שהדרך היחידה להתייחס אליהן היא דרך ההומור. ממילא, כאשר כליכך הרבה דברים יכולים לקרות לאדם אחד, אי אפשר שלא לפרוץ בצחוק.

והאדם הוא, בעצם, אשה. במהלך הסרט היא מספיקה להיות תמימה ונקיית-כפיים לגמרי במשך כשלוש דקות (הסרט נמשך יותר משעתיים וחצי), ואז מתברר לה שאביה מסר אותה בידי סוחר עשיר, לא רק כדי שתעבוד כמזכירתו אלא גם על-מנת לספק את תאוות-הבשרים שלו. מרגע זה ואילך עוזלת התמימות והולכת במהירות מסחרת, ואת מקום כיפה אדומה תופסת בהדרגה איזבל.

יש לה עוד חלום נחמד אחד והוא, שטייס אמריקאי המבילה איתה בפאריס ישוב אליה אחרי המלחמה, כדי לשאתה לאשה. משהוא בושש לחזור, היא מפילה את הוולד שנותר בביטנה כמזכרת ממנו, בסצנת-אמבטיה שלא במהרה תישכח, ואחרי-כך יוצאת למשימת הנקמה שלה בעולם. זו כוללת שכובה עם כל מי שיכול לקדם את הקאריירה שלה כשחקנית, נטישת כל גבר שנוצל כסחבה סחוטת, ועיקוב מתמיד אחר הנבל שזנח אותה או, בנעוריה, ב"פאריס, כי הוא החייב לשלם במלואו את חשבון אובדן אשליותיה.

קריקאטורות של כוכבים ומפיקים מזדקנים, של אילי ספנות יווני נוסח אונאסיס ושל מושכי-כחוסים מעולם ה"אופנה, כל אלה מוסיפים למזמומים האינסופיים גם גוון כלשהו של רכלות פיקאנטית. דרכה של הקורטיואנה ה"מודרנית נשללת בגוויות קורבנותיה, שנפלו חלל לקטמיה ולא התאושו אחרי שחלפה על-פניהם. רק אחרי 160 דקות היא זוכה בתמורה הנכונה על חטאיה.

רציחתה. חטיפת מטוס לופטהנזה למוג'א-דישו ושיחרורו. מותם של אולריקה מיינ-הוף וכמה מאנשיה בכלא, החוקים המיוזר-דים למילחמה בטרור שהונהגו ברפובליקה הפדרלית.

לכאורה אמור הסרט להציג מיגוון רחב וכוללני של דיעות, החל מן הניתוח ה"שכלתני" שהוא תחום מומחיותו של במאי כמו אלכסנדר קלוגה, ועד לזעם האינס-טינקטיווי של בימאי כמו פאסבינדר. חלק גדול מן הקהל הגרמני אף התייחס לסרט כך, ומסיבת-העיתונאים שנערכה לאחר-מכן הפכה הפגנת-הערכה לאומץ-ליבם של התשעה.

פולריטי מדי. מה בדיוק מראה ה"סרט? ובכן, הוא מתחיל עם שובו של פאסבינדר הביתה ממסע, כשהוא רותח מכעס על תגובת החברה לחטיפתו של מרטין שלאיי. הוא מתחלק בחוויה עם חברו-לחיים (פאסבינדר נמנה עם ההומרי סכטואלים החשים צורך לנפנף בעמדם) ומאחר יותר, הוא יושב עירום על הרצפה ומאונן שעה שמספרים לו בטלפון על מותם של אנשי באדר-מיינהוף בכלא. הקטע מגיע לשיאו כאשר פאסבינדר מצלם את עצמו מתוכה עם אמו, אשה ליברל-ליתלכאורה, המוכנה גם היא לזנוח את עקרונות הדמוקרטיה כדי להשליט סדר ב"מדינה. ללמד את הצופה, עדיכמה יחסי הוא המושג "ליברלי".

אחרי קטע זה, היחיד שאפשר לשייכו בקלות ליוצר מוגדר כיוון שהיוצר מופיע בעצמו מול המצלמה, נמשכת תערוכת של קיטעי דראמה וקטעים תיעודיים, בעיקר מהלווייתם של אנשי באדר-מיינהוף, קט"עים שהם ההומור והמחאה הזועמת מ"חלפים זה בזה. בקטע אחד אפשר לראות את שלנדרוף מביים עבור הטלוויזיה קטע מאנטיגונה לסופוקלס, כדי לשמר אחר כך שהמחזה נפסל בשל היותו "פוליטי מדי". בקטע אחר מוצא אחד הטרווריסטים מיקלט בביתה של אשה, שעם כל פחדה מפניו אינה מסגירה אותו למישרה כי הוא, בסופו של דבר, בן-אדם. אבל כאשר הוא יוצא את הדירה, מופיעה המישרה ומתייחסת אליה כאל משתפת-פעולה. הערה סרקאסטית. הסרט מתחיל ו-

בק ופיזייה: עזה כמוות

אפשר, כמובן, להתייחס אל העניין כולו ברצינות, ולומר שהסרט מבזה את האשה באשר היא אשה. אבל זה מיותר בהחלט. כל ברידעת יבחין עדימהרה שאין המדובר אלא ברומן-למשרות, המנסה לדחוס בכל דקה מכסימום של אירועים חריגים, לקשט בכל מה שחסר בחיים האפורים של יוסי'ים, ולנפנף בסיסמות נבובות נוסח, "עזה כמוות אהבה", "אין בגיהנום זעם נורא מזה של אשה נבגדת", ועוד יוצא באלה אמיתות עמוקות כיס. מארי-פראנס פיזייה, בתפקיד הראשי, משתדלת כמיטב יכולתה לשמור על קור-רוחה בתוך כל הקלחת הזאת, וג'ון (הטייס הבוגדני) רציני להחריד, כאילו חשש להמשך הקאריירה שלו (בצדק), והכל כליכך דרמאטי, שזה באמת מצחיק.

הבילבול הגיאוגרפי

של ג'וליה

ג'וליה הוא פרק מזיכרונותיה האוטוביוגרפיים של הסופרת ליליאן הלמן, שהפך באחרונה סרט מצליח ביותר המועמד ל"פסטי אוסקר רבים. מה בדיוק מתרחש ברטט זה אפשר היה לקרוא במוספי השבת של העיתונים. אך כדאי אולי לשים לב לפרט אחד ידוע קצת פחות: הבילבול ה"גיאוגרפי" שבין הסיפור עצמו לבין הסרט המצולח.

ההיגיון של ציוותי ההפקה אמר להם מיד, שגיוון הנופים הוא אחד היתרונות הגדולים בסיפור. אבל אין זה אומר, כמור

ביותר בו, מספר פרקליט היושב כבר שבע שנים מאחרי סורג ובריה וצריך לשבת עוד שבע שנים, בעוון שיתוף-פעולה עם הטרור, כי הוא יצא נגד חטיפת שלאייר

במאי שנדורף ב"גרמניה בסתיו"
"אנטיגונה" היתה פוליטית מדי

והמטוס למוגדישו בגלל סיבה פשוטה: "איזו הצדקה יש לנו להתעלל באנשים חפסי-מפשע כדי לשחרר מן הכלא את חבירינו, הנאבקים על מטרות שאין איש רוצה בהן בעיקרן?"

שטוף את המצפון. מי שאינו גרמני, ואינו מעורב אישית בכל מה שקרה בסתיו 1977 בגרמניה, אינו יכול שלא ל"הירתע מן התוצאה הסופית של הסרט.

עובדה שאין להתעלם ממנה. הסרט מת"ימר לדבר על מיסד מול טרור, אבל אינו אומר דבר רלוואנטי על הטרור או על המיסד. הוא אומר רק שיש בעולם יותר מדי אלימות, וצריך לחזור ממנה. בדרך זו, מרגישים תישעת הבמאים, הם מילאו את הותכם בקודשה לחברה, הציר פים המתלהבים סבורים שהם תורמים ל"השכנת השלום בעצם צפייתם בסרט. ה"יחידים המצפצפים על כל העניין הם ה"טרוריסטים, והמיסד.

מסתיים בכתובת גדולה התופסת את כל המסך. "כאשר האלימות מגיעה לשיאים, לא חשוב עוד מהם גורמיה. העיקר הוא להפסיקה." את הכתובת רשם אלכסנדר קלוגה, שהתכוון ברצינות לכל מילה ה"נאמרת בה (אם כי קשה לעכל גרמני ה"מדבר היום על הצורך להפסיק אלימות, ולא חשוב מהן סיבותיה, אחרי השואה של מילחמת-העולם השנייה). חבריו האחרים, שראו את הכתובת רק אחרי שהסרט היה כבר מוכן, קיבלו אותה, כל אחד מהם, בצורה אחרת. פאסבינדר, למשל, אמר ב"מסיבת-העיתונאים שזהו הערה סרקאסטית על מה שקורה היום בעולם.

באתה הימים התקשו היצירים להביע דיעה מגובשת לגבי מטרות הסרט. היו ש"טענו, כמו שלנדרוף למשל, כי הסרט שולל את הטרור תכלית השלילה. לעומתם, היו שראו בו שלילה של המיבנה החברתי ב"גרמניה והצגת הטרוריסטים כאידיאליסטים אמיתיים. ובקטע אחד בסרט, אולי המפוכה

חולם את סיגנון צפון-מזרח ארצות-הברית. את הרי ארצות-הברית ואגמית מצא זינמן בלייקדיסטריקט, איזור תיירות מפורסם באנגליה, שם אימן את שתי כוכ"בותיה, ג'יין פוגדה וואנסה רדגרייב, ב"שיט מיפרשיות לפני שהניח להן להפליג על-פני אגם באחת מהן.

אוכספורד היה אחד המקומות המעטים שלא שחזרו על-ידי תיפאורגים לצורך הסרט. כי בדרך מן הדרום לצפון באנגליה עבר זינמן שם, וצילם את סצנות הפגישה בין ג'וליה לליליאן. המיסעדה סאורי, מרכז-במהמה בניו-יורק, שוחזר באולפן לונדוני אחד; נמל ניו-יורק, שממנו מפלי"גה ליליאן לאירופה, שוחזר באולפן אחר. גני טיולרי ומלון מריס בפאריס אומנם ארתנטיים בסרט, אבל להצגת מהומות

במאי זינמן ושחקנים פוגדה והוזברוק
משחזרים את ניו-יורק

כך, שמפני שליליאן הלמן ישבה בבית בודד על חוף גאנטוקט, בארצות-הברית, עם הסופר דאשיאל האמט ("ידידה-לחיים" במשך 30 שנה) והתאמצה לכתוב את ה"חזוה הראשון שלה, צריך גם לצלם את הסצינה באותו מקום.

וכך הוביל הבמאי פרד זינמן (שעשה בעבר את בצהרי היום ומעתה ועד עולם) את ציוותו לדרום אנגליה, למקום בשם וינטרטון, ובנה במיוחד קוטג' שייראה

כך, שמפני שליליאן הלמן ישבה בבית בודד על חוף גאנטוקט, בארצות-הברית, עם הסופר דאשיאל האמט ("ידידה-לחיים" במשך 30 שנה) והתאמצה לכתוב את ה"חזוה הראשון שלה, צריך גם לצלם את הסצינה באותו מקום.

וכך הוביל הבמאי פרד זינמן (שעשה בעבר את בצהרי היום ומעתה ועד עולם) את ציוותו לדרום אנגליה, למקום בשם וינטרטון, ובנה במיוחד קוטג' שייראה